

॥ अथापस्तंबोक्तश्रावणीप्रारंभः ॥

SGDF

Sri Gargeshwari Digital Foundation

॥ श्रीगणेशाय० ॥ अथवेदोत्सर्जनप० । आख्यापौर्णमास्यां उदयव्यापेन्यासंगमेवामहापगाप्सु स्नात्वा । शिष्यैः सह । आचम्य । दर्भद्वयात्मकप
 वित्रपाणिः प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य० । एवं गुणविशेषणविशेषायां शुभपुण्यातिथौ कायिकवाचिकमानसिकसांसर्गिकसंवत्सरकृतदोषानि
 वर्हणार्थं अर्थात्तानां छंदसां श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उत्सर्जनारूपं कर्म करिष्ये ॥ (अयं संकल्पस्तु सर्वेषां शिक्षणीयं) तत्रादौ निविघ्नतासिध्यर्थं गणपतिपूज
 नं करिष्ये ॥ गणपतिं संपूज्य ॥ जलसमीपं गत्वा ॥ देशकालौ सं० उत्सर्जनांगं शरीरशुद्ध्यर्थं मृत्तिकाभस्मगोमयस्नानानि करिष्ये ॥ अश्वक्रां
 ते इति भूमिमभिमंत्र्य ॥ ॐ अश्वक्रां ते रथक्रां ते विष्णुक्रां ते वसुंधरा ॥ शिरसाधारं यिष्यामि रक्षस्व मां पदे पदे ॥ भूमिर्धनुर्धरणी लोकधारिणी ॥
 सहस्रपरमा देवी तिदूर्वा मभिमंत्र्य ॥ ॐ सहस्रपरमा देवी गतमूला गतां कुरा ॥ सर्वं हरतु मे पापं दूर्वादुःस्वप्ननाशिनी ॥ उद्धृता सीति न दीतदा
 ह्योष्ठमादाय ॥ ॐ उद्धृतां सितवराहेण कृष्णेन गतबाहुना ॥ कांडात्कांडादिति द्वाभ्यां दूर्वामादाय ॥ ॐ कांडात्कांडाप्ररोहेती परुषः परुषः परि ॥
 एवानो दूर्वे प्रतनुसहस्रेण गतेन च ॥ या गतेन प्रतनोषि सहस्रेणा विरोहसि ॥ तस्यां स्ते देवी प्रकोविधे महविषां वयं ॥ मृत्तिके हन मे पापमिति दूर्वा लो
 ष्टं च प्रतिष्ठाप्य ॥ ॐ मृत्तिके हन मे पापं यन्मया दुष्कृतं कृतं ॥ मृत्तिके ब्रह्मं दत्तासिकाश्रयं नाभिमंत्रिता ॥ मृत्तिके देहि मे पुष्टिं त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितं ॥ मृत्ति
 के प्रतिष्ठिते सर्वं तन्मोनेर्नुदमृत्तिके ॥ तया हतेन पापेन गच्छामि परमां गतिं ॥ यत इंद्रेति चतुर्भिर्मंत्रैः पूर्वादिप्रतिदिशं दूर्वासाहितं लोष्टं किंचित्किंचिदुत्सृज्य ॥
 ॐ यत इंद्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि ॥ मयं वन्नुद्धितव्रतन्म उत ये विद्विषो विमृधो जहि ॥ पूर्वतः क्षिपेत् ॥ ॐ स्वास्ति दाविशस्पतिर्वृत्रहा विमृधो वशी ॥
 वृषेदः पुरंदरुनः स्वास्ति दा अभयं करः ॥ इति दक्षिणतः ॥ ॐ स्वास्ति न इंद्रो वृद्ध श्रवाः । स्वास्तेन पूषा विश्ववेदाः ॥ स्वास्ति न स्ताक्षर्यो अरिष्टनेमिः ॥

स्वस्तिनो बृहस्पतिर्दधातु ॥ पश्चात्क्षिपेत् ॥ ॐ आतामिदं मवितामिदं हवे हवे सुहवः शूरमिदं ॥ हुवेनुशक्रं पुर हवामिदं स्वस्तिनो
 मघवाध्वान्विदः ॥ उत्तरतः क्षिपेत् ॥ ऊर्ध्व ऊष्णेति ऊर्ध्वं क्षिपेत् ॥ ॐ ऊर्ध्व ऊष्णेति ऊतयेति ष्टादेवो न संविता ॥ ऊर्ध्वो वा जस्य सन्निता यदं जिभिर्वा य
 द्विविहया महे ॥ स्योनापृथिवीति पृथिव्यां ॥ ॐ स्योनापृथिविभवा नृक्षरानिवेशनी ॥ यछानः शर्मसप्रथाः ॥ गंधद्वारेति मृदमादाय ॥
 ॐ गंधद्वारांदुराधर्षानित्यपुष्टां करीषिणी ॥ ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपबहये श्रियं ॥ उदुत्यं जातवेदसमिति आदित्याय दर्शयित्वा ॥ ॐ उदु
 त्यं जातवेदसं देवं वंहंति केतवः ॥ दृशे विश्वां यमूर्यं ॥ सहस्रशीर्षां यं वकामिति द्वाभ्यां शिरसि आलिप्य ॥ ॐ सहस्रशीर्षां पुरुषः ॥ सहस्राक्षः
 सहस्रपात् ॥ सभूमिं विश्वतो वृत्वा ॥ अत्यंतिष्ठ दशांगुलं ॥ ॐ त्र्यं वकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं ॥ उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥
 ॐ श्रीर्भिभजतु ॥ ललाटे ॥ अलक्ष्मीर्भिनश्यतु ॥ आत्मानं हस्तेन शिरः प्रदक्षिणीकृत्य ॥ हस्तौ प्रक्षाल्य ॥ पुनरादाय ॥ ॐ विष्णुं मुखे
 देवांश्छंदोभिर्मां लोकाननं पजय्यमभ्यजयन् ॥ मुखे ॥ ॐ ओजोग्रीवाभिर्निर्कृतिमस्थभिरिदं स्वपसावहेन रुद्रस्य विचलस्कंधो होरात्रयोद्विती
 योद्विमासानां तृतीयो मासांचतुर्थं ऋतुनां पंचमं संवत्सरस्य षष्ठः ॥ इति ग्रीवायां ॥ ॐ महा इन्द्रो वज्रवाहुः पोडुशी शर्मय छतु ॥ स्वस्तिनो मघवाक
 शे तु हंतुं णामानं यस्माद्वेष्टि ॥ बाह्वोः ॥ ॐ सोमान् स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते ॥ कक्षीयंतं यत्रौ शिजं ॥ कक्षयोः ॥ ॐ शरीरं यज्ञश
 मलं कुसीदंतस्मीन्त्सीदतु योस्मान्द्वेष्टि ॥ गरीरं ॥ ॐ ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्दिमीमतः सुरुचो वेन आवः ॥ सवृद्धिया उपमा अस्य विष्टाः सतत्र योनि
 मसंतश्च विवः ॥ सनौ ॥ ॐ नाभिर्मे चित्तं विज्ञानं ॥ नाभिं ॥ ॐ आपांतमन्युस्तपलं प्रभर्माधुनिः शिमीवां लस्मां कूर्जोर्मा ॥
 सोमो विश्वां न्यतसावनां निनावगिदं प्रतिमानां निदेभुः ॥ कट्योः ॥ ॐ विष्णो रराटं मासि विष्णोः पृष्ठं मासि विष्णोः श्रव्यं त्रेस्थो विष्णोः श्रुः शिभिर्मा

त्नीनांपवित्रकायशोधनं ॥ तन्नेरेगांश्चशोकांश्चनुदगोमयसर्वदा ॥ शिरःप्रभृत्यंगानिबिलिष्य ॥ आपोहिष्टेतिस्त्रिभिःहिरण्यवर्ग इतिच
 तम्याभिःपवमानःसुवर्जनइत्येतैर्भैःशिरसिभार्जयेत् ॥ ॐ आपोहिष्टाचनः ॥ ॐ हिरण्यवर्णाःशुचयःपवकायासुजातःकश्यपोया
 सिवदः ॥ अग्निवागर्भेदाग्निरेविरुपास्तान्आपःशःस्योनाभवंतु ॥ यासांराजावरुणोयातिमर्षेसत्यानुतेअवपश्यंजनानां ॥ भुवु
 श्रुतःशुचयोयाःपावकास्तान्आपःशःस्योनाभवंतु ॥ यासांदिवादि विक्रमंतिभसंपाअंरिखवहुवामयंति ॥ याःपृथिवीपयसांदतिशुका
 स्तान्आपःशःस्योनाभवंतु ॥ जितेनपाचक्षुपापयतायःजिबयातुवोपेस्पृशतवचंमे ॥ सर्वाअग्नीरूपपदोहोवेद्यानियवचोवलमे
 जेतिनधत् ॥ ॐ पवमानःसुवर्जनः ॥ पवित्रेणविचर्षणिः ॥ यःपोतासपुनातुमा ॥ पुनंतुमादेवजनाः ॥ पुनंतुमनेवो
 धिया ॥ पुनंतुविश्वआयवः ॥ जानेवदःपवित्रवत् ॥ पवित्रेणपुनाहिमा ॥ शुक्लेणदेवदीयितु ॥ अग्नेकत्वाकृतुःरुमु ॥ यत्तेपवि
 त्रंविधिं ॥ अग्नेविततमतंरा ॥ ब्रह्मेतेनपुनीमहे ॥ उभाभ्यांदेवसवितः ॥ पवित्रेणसवेनच ॥ इदंब्रह्मपुनीमहे ॥ वैश्वदेवापुनत
 देव्यागात् ॥ यस्यैववहीस्तनुवोवै तपृष्ठाः ॥ तयामदंतःसध्माद्येषु ॥ वयस्यावपतयोरयाणां ॥ वैश्वानरोरश्मिभिर्मापुनातु ॥ वातः
 प्राणेनेपिरोमयोभूः ॥ द्यावापृथिवीपयसापयोभिः ॥ कृतावरियाज्ञियेमापुनीतां ॥ बृहद्भिःसवितस्त्रिभिः ॥ वर्षिष्ठेदेवमन्मभिः ॥ अग्नेदक्षः
 पुनाहिमा ॥ येनदेवाअपुनत ॥ येनापोदिव्यंकशः ॥ तेनदिव्येनब्रह्मणा ॥ इदंब्रह्मपुनीमहे ॥ यःपावमानोरुध्येति ॥ कृषिभिः
 समृत्तंरसं ॥ सर्वसपूतमंश्नाति ॥ स्वदितंमातरिश्वा ॥ पावमानिर्योअध्येति ॥ कृषिभिःसमृत्तंरसं ॥ तस्मैसरस्वतीदुहे ॥
 रःसर्पिर्मधुदकं ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीः ॥ सुदुग्राहिपयस्वतीः ॥ कृषिभिःसमृत्तोरसः ॥ ब्राह्मणेवमृतं दितं ॥ पावमानीदिशंतुनः ॥

SDF

इमं लोकमथो अमुं ॥ कामान्समर्पयन्तुनः ॥ देवादेवे समाभूताः ॥ पावगानीः स्वस्त्ययनीः ॥ सुदुग्धाहिघृतश्रुतः ॥ ऋषिभिः संभृतोर
 संः ॥ ब्राह्मणेष्वाभूतं हितं ॥ येन देवाः प्रवित्रेण ॥ आत्मानं पुनरुत्सदा ॥ तेन सहस्रधारेण ॥ पावमान्यः पुनरुत्तमा ॥ प्राजापत्यपवि
 त्रं ॥ शतोद्यमं हिरण्मयं ॥ तेन ब्रह्मविदो वयं ॥ पूतं ब्रह्म पुनीमहे ॥ इंद्रः सुनीती सहर्मा पुनातु ॥ सोमः स्वस्त्यावरुणः समीच्या ॥
 यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातुमा ॥ जातवेदामोर्जयत्या पुनातु ॥ हिरण्यशृंगमिति तीर्थप्रार्थयेत् ॥ ॐ हिरण्यशृंगवरुणं प्रपद्ये तीर्थमे देहिया चितः ॥
 यन्मया भुक्तमसाधूनां पापेभ्यश्च प्रतिग्रहः ॥ यन्मे मनसा वाचा कर्मणा वा दुःकृतं कृतं ॥ तन्न इद्रोवरुणो बृहस्पतिः सविता च पुनरुत्तु पुनः पुनः ॥
 नमो प्रयेप्सु मे तेन मर्द्दयन्मोवरुणाय नमो वारुण्यै नमो भ्यः ॥ यदपां क्रूरयदमे यदंशं तितदपगच्छतात् ॥ अत्याशनादती पानं यच्च उग्रा
 त्पतिग्रहात् ॥ तन्नोवरुणो राजा पणिनां ह्यवमर्शतु ॥ सोहमपापो विरजो निर्मुक्तो मुक्तकिल्बिषः ॥ नाकेस्पुष्टमास्व गच्छेद्ब्रह्म
 सलोकतां ॥ यश्चाप्सुवरुणः स पुनात्वं वमर्षणः ॥ इमं मे गंगेति दक्षिणहस्तांगुष्ठमप्युत्रिः प्रदक्षिणमावर्तयित्वा ॥ ॐ इमं मे गंगेयमुने सरस्व
 ति शतं त्रिस्तोमं सचतापरुणिषा ॥ असि क्रियामरुद्धे चितस्तयार्जीकीये शृणु ह्यसुपोमया ॥ ऋतंच सत्यामिति जपित्वा ॥ ॐ ऋतंच सत्यं चाभीष्टात्त
 पसोभ्यजायत ॥ ततोरात्रिरजायत ततः समुद्रो अर्णवः ॥ समुद्रादर्णवा दधि संवत्सरो अजायत ॥ अहोरात्राणि मिदं त्रिष्वस्य मितो वशी ॥
 सूर्या चंद्रमसौ धाता यथा पूर्वमकल्पयत् ॥ दिवं च पृथिवीं चान्तरिक्षमथो सुवः ॥ यत्पृथिव्या रजस्वमांतरिक्षे विरोदसी ॥ इमांस्तदापोवरुणः पु
 नात्वं वमर्षणः ॥ पुनरुत्तु वसंवः पुनातुवरुणः पुनात्वं वमर्षणः ॥ एष भूतस्य मध्ये सुवस्य गोत्पा ॥ एष पुण्यकृतां लोकानेष मृत्योर्हिरण्मयः ॥
 द्यावापृथिव्योर्हिरण्मयस् श्रितः सुवः ॥ स नः सुवः स शिशाधि ॥ आर्द्रज्वलातिज्योतिर्हमस्मि ॥ ज्योतिर्ज्वलातिब्रह्माहमस्मि ॥ योहि

मे मित्रह्माहमस्मि ॥ अहमस्मिद्रह्माहमस्मि ॥ अहमेवाहंमंजुहोमिस्वाहा ॥ अकार्यकार्यवकीणीस्तेनोभ्रूणहागुस्तल्पगः ॥ वरुणोपामघ
 मर्षणस्तस्मात्पापात्प्रमुच्यते ॥ रुजोभूमिस्त्वमाग्नेर्दयस्वप्रवदंतिभीराः ॥ आक्रान्तसमुद्रःप्रथमेविधर्मजनयन्प्रजामुधनस्यराजा ॥ वृषोपवित्रे
 अधिस्तानोअव्येवृहत्सोमोवावृषेसुवानंदुः ॥ ॐ प्रजापतेरक्ष्यश्वयत्तपरापेतदश्वोभवत्यदश्वयत्तदश्वस्याश्वत्वंतद्देवाअश्वमेधेनैवप्रत्यदधुपैव
 प्रजापतिस्सर्वकरोतियोश्वमेधेनयजेतसर्वेष्वभवतिसर्वस्यवाएषाप्रायश्चित्तिःसर्वस्यभेषजस्सर्ववाएतेनपाप्मानंदेवाअंतरिक्षाणिवाएतेनब्रह्महत्यामंतर
 त्सर्वपाप्मानं ॥ तरतितरतिब्रह्महत्यायोऽश्वमेधेनयजेतयजैवेनमेवेदोसर्वैतत्प्रजापतेरक्ष्यश्वयत्तस्मादश्वस्योत्तरतोवद्यान्तिदाक्षिणतोऽन्येषांपञ्चानां
 वैतसःकठोभवत्यप्सुयोनिर्वाअश्वोऽप्सुजोवेतसःस्वएवैनयोर्नोप्रतिष्ठापयतिचतुष्टोमःस्तोमोभवतिमरुद्देवाअश्वस्यसक्थ्याबृहत्तद्देवाश्वत्तुष्टोमेनैवप्रत्यद
 धुप्यच्चतुष्टोमःस्तोमोभवत्यश्वस्यसर्वत्वाय ॥ ॐ आपोइदःसर्वविश्वोभूतान्प्रापःप्राणावाआपःपशवआपोब्रह्मापोमृतमार्गःसंभ्राडापोविग्राडापःस्व
 राडापःछेदास्यापोज्योतीःप्यापोयजूःप्यापःसत्यमापःसर्वादेवताआपोभूर्भुवःसुवरापः ॥ सर्वेषुवाएषुलोकेष्वभितपन्नेति ॥ नमोअयप्सु
 मतइतिनमस्कारंकृत्वा ॥ ॐ नमोअयप्सुमतनमइंद्रायनमोवरुणायनमोदारुण्यैनमोद्भ्याः ॥ यदंशंकूर्यदंशंयदंशंतितदपगच्छत ॥ अत्या
 शुनादंतीपानाद्यच्चउग्रात्प्रतिग्रहांत ॥ तन्नोवरुणोराजापाणिनांहवमर्षतु ॥ सोहमपापोविरजोनिर्मुक्तोमुक्तकिल्बिषः ॥ नाकस्यपृष्ठमारुह्यगच्छे
 द्ब्रह्मसलोकतां ॥ यश्चाप्सुवरुणःसपुनान्वयमर्षणः ॥ इतिदाक्षिणस्यांगुष्ठेनजलमालोड्य ॥ इमंमेगंगेतिजलमभिमुख्य ॥ ॐ इमंमेगं
 भया ॥ द्रुपदादिवमुचतु ॥ द्रुपदादिवन्मुमुक्षानः ॥ स्विन्नःस्नात्वाप्रत्यादिव ॥ पूतंपवित्रेणैवाज्यं ॥ आपःशुतंयंतमैनसः
 पणंकृत्वा ॥ नासिकांघृत्वा ॥ जुवकायस्वाहेति ॥ जुवकायस्वाहेत्यवभृथउत्तममाहूतिजुहोति ॥ वरुणोवैजुवकः ॥ अतएववरुणो

SGDF

मवयजते ॥ मूलनेविहिंस्यगुह्यस्थपिण्डस्यमूर्ध्वजुहोति ॥ एतद्वैवर्ण्यस्य रूपं ॥ रूपेणैववर्णमवयजते ॥ निमज्जसंयकस्नात्वाचम्य ॥
 व्याहृतिभिः देवकृपितृस्तर्पयेत् ॥ स्नानांगतर्पणं कुर्यात् ॥ ब्रह्मादयो ये देवाः ॥ तान् देवाः स्तर्पयामि ॥ भूदेवाः स्त० ॥ भुवो देवाः स्त० ॥
 सुवदेवाः स्त० ॥ भूर्भुवः सुवदेवाः स्त० ॥ निधीती ॥ कृष्णद्वेपायनादयो ये कृपयः ॥ तान् कृपी स्त० ॥ भूर्कृपी स्त० ॥ भुवर्कृपी स्त० ॥
 सुवर्कृपी स्त० ॥ भूर्भुवः सुवर्कृपी स्त० ॥ प्राचीमावीती ॥ सोमः पितृमान्यमोषः सोमिष्यात्ताः कव्यवाहनादयो ये पितरः ॥ तान् पितॄं स्त० ॥
 भूपितृ स्त० ॥ भुवः पितृ स्त० ॥ सुवः पितृ स्त० ॥ भूर्भुवः सुवः पितृ स्त० ॥ इति तर्पयित्वा ॥ यन्मया दृषितं तोषं शरीरमलसंभवं ॥
 तस्य वापि शुद्ध्यर्थं यस्मात्तर्पयाम्यहं ॥ अग्निदग्धाथ ये जीवा येऽप्यदग्धाः कुले मम ॥ भूमौ दत्तेन तोयं न तु त्वायांति परांगतिं ॥
 शुचीवो ह्येषा इति मंत्रेण वस्त्रमाहिः प्रोक्ष्य ॥ ॐ शुचीवोऽपामस्तुः शुचीनां शुचिं हिनोऽमध्वरः शुचिभ्यः ॥ कृतेनैस्तस्य मृतस्यैवापि आयुः शुचिर्जन्मानः
 शुचयः पात्रकाः ॥ देवस्य त्वेति वस्त्रमादाय ॥ ॐ देवस्वर्वाणां दे ॥ उदुत्यं जातवेदसामित्यादित्याय दर्शयित्वा ॥ ॐ उदुत्यं जातवेदसं सूर्य ॥
 अववृतं रक्षो इति वस्त्रमववृत्य ॥ ॐ अववृतं रक्षो ववृता अवरांतयः ॥ आवहंतीति पंचभिर्वाक्पैर्वासः परिधाय ॥ ॐ आवहंतीति तन्वाना ॥
 कुर्वाणा चरिंसात्मनः ॥ वासांस्त्रिममगावश्च ॥ अन्नपानं च सर्वदा ॥ ततोऽपि श्रियमावह ॥ लोमशां पशुभिः सह स्वाहा ॥
 वासः परिधाय ॥ द्विराचम्य ॥ तिलकानि कृत्वा ॥ आचम्यमाणानायम्य ॥ श्रीपरमे० उत्सर्जनांगं पंचगव्यं मे लनं दाशं न च रुषिणे

टीप—* त्रीन प्राणायामं कृत्वा ॥ यथाशक्ति गायत्रीं जपेत् ॥ तमस्कारान् नृदाक्षिणानि कृत्वा ब्राह्मणः पृतो भवति ॥

गायत्र्यागोमूत्रं ॥ गंधद्वारेतिगोमयं ॥ आप्यायस्वेतिक्षारं ॥ दधिर्क्राव्णोतिदधि ॥ शुक्रमसीतिघृतं ॥ दधस्वत्वेतिकुशांदकं ॥ प्रणवे
 नालोड्य ॥ यज्ञियकाष्ठेननिर्मथ्य ॥ प्रणवेनाभिमंथ्य ॥ ॐ यत्त्वगस्थिगतंपापं देहेतिष्ठतिमामके ॥ प्राशनंपंचगव्यस्यदहत्वधिरिरेवधनम् ॥
 ॐ प्रादयाचम्य ॥ आचम्य सर्वैः सह पवित्रपाणिः प्राणानायम्य ॥ अग्रपूर्वाच्च ० शुभतिथौ श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उत्सजनांगभूतं प्राजापत्यादिनवक्रां
 ङ्कपिस्थानं नृजनंचक्रिष्ये ॥ अग्रे पूर्वतः पीठे तं दुल्लभ्यं कृतस्यं डिले दर्भमयानुगीफलेषु वा कृपीनावाहयेत् ॥ निवीर्तामूत्वा ॥ अस्मिन्कुशव
 दौ ॐ भूर्भुवः सुवः प्रजापतये कांङ्कपयेनमः ॥ प्रजापतिकांङ्कपिमावाहयामि ॥ अस्मिन्कु० ॐ भूर्भुवः सुवः सोमाय कांङ्कपयेनमः सोमं कांङ्
 कपिमा० ॥ २ ॥ अस्मिन् ॐ भूर्भुवः अग्रे कांङ्कपये ० । अग्रे कांङ्कपिमा० ॥ ३ ॥ अ० ॐ भूर्भुवः सु० विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांङ्
 कपिभ्यो न० ॥ विश्वेदेवान्कांङ्कपिनावाह० ॥ ४ ॥ अस्मिन् ० ॐ भूर्भुवः सा० हितेभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यो ॥ सा० हिते देव
 ता उपनिषद आ० ॥ ५ ॥ अस्मिन् ० ॐ भूर्भुवः याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यो न० ॥ याज्ञिकी देवता उपनिषद० ॥ ६ ॥
 अस्मिन् ० ॐ भूर्भुवः वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यो न० ॥ वारुणी देवता उपनिषद० ॥ ७ ॥ अस्मिन् ० ॐ भूर्भुवः ब्रह्माणस्वयं
 भुवे ० ॥ ब्रह्माणस्वयं भुवमा० ॥ ८ ॥ अस्मिन् ० ॐ भूर्भुवः सदसस्पतये नमः ॥ सदसस्पति० ॥ ॐ नयं प्रजामेगा
 पाय ॥ अमृतत्वाय जीवसे ॥ जातां जंनिष्यमाणां च ॥ अमृते सत्ये प्रतिष्ठितां ॥ सुप्रतिष्ठितमस्तु ॥ ॐ भूर्भुवः सुवः प्राजापत्यादिनवक्रांङ्कपिभ्यो

टीप-१ त्रिपलं २ अंगुष्ठपरिमितं ३ संवत्सरं ४ सत्वरलं ५ एं रुमरु ६ (गंगातिरेकायां आकारयेत्) पंचगव्यस्तानेतत्तत्तन्त्रैः कुर्यात् इति याजुर्ब्रह्मसंहितायां

SGDF

नमः प्राजापत्यादिनवकांडकृपांध्यायामीतिषोडशोपचारैः संपूज्य ॥ ॐ कृषं कृषं वा एतानिर्मिता यत्साभिधन्यं स्तायदसंयुक्ता स्युः प्रजयां पशुभिर्ध
जमानस्यवितिष्ठेरन्नर्थचौंसन्दधातिसंयुक्तेन वनास्ता अस्मै संयुक्ता अवरुद्धाः सर्वा मां शिषंदुहे ॥ मंत्रपुष्पांजलिसंम० ॥ प्रार्थयामि । नमस्क
रोमि ॥ अनेन कृतपूजनेन पूर्वा राधनेन प्राजापत्यादिनवकांडकृपयः प्रीयतां ॥ इतिकृपिपूजनं ॥ अथ कृपितर्पणं ॥ सर्वसहान्वीती
भूत्वानवकांडकृपांस्तर्पयेत् ॥ प्रजापतिं कांडकृपितर्पयामि ॥ सोमं कांडकृपितर्पयामि ॥ अग्निं कांडकृपितर्पयामि ॥ विश्वान् देवान् कांड
कृपित० ॥ सार्वहीर्देवता उपनिषदस्त० ॥ याज्ञिको देवता उपनिषदस्तर्प० ॥ वारुणो देवता उपनिषदस्तर्प० ॥ ब्रह्माणस्वयं भुवं तर्प० ॥
सदसस्पतिं तर्प० ॥ ९ ॥ इति तर्पयित्वा ॥ अग्निं प्रतिष्ठाप्य । अथ पूर्वोच्चारित० उत्सर्जनांगं हवनं कर्तुं स्थंडिलादिसकलं कर्म करिष्ये ॥ यत्र अस्थाय
ते तत्र प्रादेश (हस्त) मात्रं (श्वेततंडुलचूर्णेन) चतुरस्रं स्थंडिलं कल्पयित्वा ॥ प्राचीं रुद्रकसंस्थाः ॥ उदीचीं प्राक्संस्थाः तिस्रः तिस्रो रेखा लिखित्वा ॥
अद्भिरवोक्ष्य ॥ भूर्भुवः सुवरोमित्यग्निं प्रतिष्ठाप्य ॥ शेषमुत्सृज्य ॥ अग्न्यानीयपात्रे अक्षतो दहं निक्षिप्य ॥ उत्तरेण पूर्वेण वान्यतो यरुप
दध्यात् ॥ एतद्वायेन विद्यते ॥ अग्निमिध्वा ॥ ॐ चत्वारिं भव ॐ भूर्भुवः सुवः ॥ तत्सं वितुर्वरेण्यं ॥ भर्गो देवस्य धीमहि ॥
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ परिषिच्य ॥ अलंकृत्य ॥ अग्नये नमः ॥ हुताग्निने नमः ॥ हुताग्निने नमः ॥ कृष्णवर्त्मने नमः ॥ देवमुखाय नमः ॥
सप्तजिह्वाय नमः ॥ वैश्वनराय नमः ॥ जातवेदसे नमः ॥ ॐ अद्विते नुमन्यस्व ॥ ॐ अनुमते नुमन्यस्व ॥ ॐ सरस्वते नुमन्यस्व ॥ ॐ देवसावितु
प्रसुवा ॥ परिस्तीर्य ॥ दक्षिणोत्तरैरुत्तराधरैः प्रागुदगग्रैर्देभैरग्निं परिस्तृणाति । दक्षिणाः प्रागगैः पित्र्येषु ॥ उत्तरेणाग्निं प्रागग्रान् देव

टीप पूर्वे २ दक्षिणे ३ पश्चिमे ४ उत्तरतः ५ ईशानीमारभ्योशानीपर्यंतं अग्रं भसापिषिच्य ६ पूर्वादि अष्टदिक्षु

नस्स्तार्य ॥ तेषु द्वंद्वं च पात्राणि प्रयुनक्ति ॥ दर्व्याज्यस्थाल्यौ प्रोक्षणपूर्णपात्रे इध्मसु वाविति ॥ समौ साग्रौ द्वौ दर्भौ प्रादेशमात्रे पात्रे कृत्वा ऽद्दि
 रनुमृज्य ॥ प्रोक्षणपात्रे निधाय प्रोक्ष्य ॥ अपरेणाग्निं पवित्रांतिर्हिते पात्रे ऽप आनयि ॥ हस्तयोरंगुष्ठोपकनिष्ठिकाभ्यामुदगग्रे गृहीत्वा ॥ प्राचीं
 स्त्रिरुत्पूय ॥ पात्राण्युत्तानानि कृत्वा ॥ इध्मं विस्रस्य ॥ सर्वणि पात्राणि त्रिः प्रोक्षति ॥ प्रोक्षणी पात्रं दक्षिणतो निधाय ॥ पूर्णपात्रमा
 दाय पूर्ववत्कृत्वा ॥ मुखसममुधृत्य ॥ उत्तरेणाग्निं तंडुलोपरि दर्भेषु सादयित्वा दर्भैः प्रच्छाद्य ॥ ब्राह्मणं दक्षिणतो दर्भेषु निषाद्य ॥ अस्मिन् उ
 त्सर्जनाख्ये कर्मणि त्वंब्रह्मा भव ॥ ब्रह्मणेन मः इदमासनं अष्टाध्वैः संपूर्णार्चनमस्तु आज्यं विलाप्य ॥ अपरेणाग्निं पवित्रांतिर्हितायामाज्यस्था
 ल्यामाज्यं निरूप्य ॥ उदीचो गारान्निरूह्य ॥ तेष्वंगारे वाज्यमाधिश्रित्य ॥ ज्वलता दर्भेणावधृत्य ॥ द्वे दर्भग्रैः प्रच्छिद्य प्रक्षाल्याज्ये प्राक्षिप्य ॥
 पुनर्ज्वलता तेनैव दर्भेण आज्यं सह त्रिः पर्यग्निकृत्वा । तदुल्लुमुकं निरस्य । अप० । उदगुद्रस्यांगारान्प्रत्यूह्य ॥ उदगग्राभ्यां पवित्राभ्यां पुनराहारमाज्यं
 त्रिरुत्पूय ॥ पवित्रग्रंथि विस्रस्य ॥ प्रागग्रमग्नौ प्रहरति ॥ अग्नेः प्रश्वात् दर्भे वाज्यं स्थालिं प्रतिष्ठाप्य ॥ सुक् सुवावग्नौ प्रतितप्य ॥ दर्भग्रैः समाष्टि ॥
 ॥ * सुवमग्रैरंतरतोभ्याकारं सर्वतो विलमभिसमाहारं मूलैर्दंडं ॥ आज्यपात्रस्योत्तरतो सुवनिधाय ॥ जुहूमग्रैरंतरतोभ्याकारं प्राचीं मध्ये ब्राह्मतः
 प्रतीचीं मूलैर्दंडं ॥ पुनः प्रतितप्य प्रोक्ष्य ॥ सुवमुत्तरतो निधाय ॥ दर्भानाद्भिः सस्पृश्य अग्नौ प्रहरति ॥ परिधीन्परिदधाति ॥ स्थविष्ठं पश्चात् ॥
 दक्षिणतो गोयां संदीर्घं ॥ अनिष्टुं ह्रस्वमुत्तरतः ॥ उदगग्रं मध्यमं प्रागग्रावितरौ मध्यमं परिधिमुपस्पृश्य ॥ पुरस्तादूर्ध्वे द्वे आधारसमिभवा

दधाति ॥ आग्नेय्यामेकामितरामिशान्यां ॥ अग्निपरिषिच्य ॥ ॐ अग्निं तेनुमन्यस्व ॥ अनुमतेनुमन्यस्व । सरस्वतेनुमन्यस्व । देवसावितुः प्रसुव ॥
 समिधमेकामवशिष्य ॥ पंचदशेध्मानादधाति ॥ इध्ममलंकृत्य ॥ स्वयमलंकृत्य ॥ ब्रह्माणमलंकृत्य ॥ इध्ममूलमध्याग्रेषुस्रुवेण
 त्रिरभिघार्य ॥ मूलमध्ययोर्मध्यभागेगृहीत्वा अस्मिन्वेदोत्सर्जनहोमेब्रम्हनइध्मानाधास्ये ॥ आधत्स्व ॥ आसनात्किंचिदुत्थाय ॥ उपविश्य ॥
 स्रुवेणाज्यमादायस्रुचिंपूरायित्वा ॥ उत्तरपरिधिसंधिमन्ववहृत्य प्रजापतिं मनसा धाय न दक्षिणा प्रांचमृजू संततमाधारयति ॥ ॐ प्रजापतये स्वा०
 प्रजापतयइ० ॥ स्रुचाद्वितीयमैंद्रमितरपरिधिसंधिमन्ववहृत्य इंद्रं मनसा धाय न जुहोति ॥ ॐ इंद्राय स्वा० इंद्रायेदं० ॥ ॐ अग्नये स्वा० अग्नयइ० ॥
 उत्तरपूर्वदेशे ॥ ॐ सोमाय स्वा० सोमायेदं० दक्षिणपूर्वदेशे ॥ समपूर्वेण यथोपदेशं ॥ प्रधानाहुतीर्हुत्वा ॥ अग्नये स्वाहेति अग्निमुखाहुतिं जुहोति ॥
 चतुर्गृहीतमाज्यंगृहीत्वा ॥ ॐ प्रजापतये कांडक्रपये स्वाहा ॥ प्रजापतये कांडक्रपये इदं० ॥ इति सर्वत्र त्यागः ॥ ॐ सोमाय कांडक्रपये स्वाहा ॥
 सोमाय कांडक्रपयइ० ॥ ॐ अग्नये कांडक्र० । अग्नः । ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडक्रपिभ्यः स्वा० ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडक्रपिभ्यइ० ॥ ॐ सा
 ऽहितीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यः स्वा० ॥ सा ऽहितीभ्यो देवताभ्यउ० ॥ ॐ याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यः स्वा० ॥ याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य
 उपनिषभ्यस्वा० । याज्ञिकी० ॥ ॐ वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यः स्वाहा ॥ वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषभ्यइ० ॥ ॐ ब्रह्मणे स्वयंभुवे
 स्वा ॥ ब्रह्मणे० । ॐ सदसस्पतये स्वाहा ॥ सदसस्पतयइ० ॥ ॐ सदसस्पतिमभ्दुतं प्रियमिंद्रं स्युः काम्यं ॥ सन्निमेषामंवा सिषः स्वाहा ॥
 सदसस्पतयइदं० ॥ चतुरो वेदान् जुहोति ॥ चतुर्गृहीतमाज्यंगृहीत्वा ॥ ॐ अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं ॥ होतारं रत्नधातमं स्वाहा ॥
 ऋग्वेदायेदं० ॥ ॐ इषे त्वो जित्वा वायवस्थो पायवस्थ देवो वः साविता प्रार्पयतु श्रेष्ठं माय कर्मणे स्वाहा ॥ यजुर्वेदायेदं० ॥ ॐ अग्र आयां धिजित

ॐ षण्णानो हव्यदातये ॥ निहोता सत्सि बर्हिषि स्वाहा ॥ सामवेदायेदं ॥ ॐ शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये ॥ शंयोरभिस्त्रवन्तु नः स्वाहा ॥
 अथर्ववेदायेदं * ॥ ततः तिलसक्तुहोमं कुर्यात् ॥ अतीतसंवत्सरकृतदोषपरिहारार्थं तिलां जुहोमि सरसां सापिष्टान् इत्यादिभिः स्वाहाकारां तैः पंचविंश
 त्तिर्मन्त्रैः घृतसक्तुतिलमिश्रिताहुताहोमं ग्राह्यामि ॥ (मंत्रोक्तदेवताभ्यश्चिदं नममेतिसर्वत्रत्यागः) ॥ ॐ तिलां जुहोमि सरसां सापिष्टान् गंधारममचित्ते रमेतु
 स्वाहा । श्रियाये ० । १ । ॐ गावो हिरण्यं धनमन्नपानं सर्वं पाश्र्वेयैः स्वाहा । श्रिया ० । २ । ॐ श्रियं चलक्ष्मि च पुष्टिं च कीर्तिं चानृण्यतां ॥ ब्रह्मण्यं
 बहुपुत्रतां । श्रद्धामेधे प्रजाः संददातु स्वाहा ० । श्रिया ० । ॐ तिलाः कृष्णास्तिलाः श्वेतास्तिलाः सौम्यावशानुगाः । तिलाः पुनंतु मे पापं यत्किंचिदुरितं मे
 यि स्वाहा ॥ श्रिया ० ॥ ४ ॥ ॐ चोरस्यान्नं न वश्राद्धं ब्रह्महागुरुत्तल्पगः ॥ गोस्तेयं सुरापानं भ्रूणहत्या तिलाशान्तिं शमयंतु स्वाहा ॥ श्रिया ०
 ॥ ५ ॥ ॐ श्रीश्वरक्ष्मीश्च पुष्टीश्च कीर्तिं चानृण्यतां ॥ ब्रह्मण्यं बहुपुत्रतां ॥ श्रद्धामेधे प्रजातु जातवेदः संददातु स्वाहा ॥ श्रिया ० ॥ ६ ॥
 ॐ प्राणापानव्यानोदानसमानामेशु ध्यंतं ज्योतिरंहं विरजां विषाण्माभूयासं स्वाहा ॥ प्राणादिभ्यो देवता ० ॥ ॐ वाङ्मनश्चक्षुश्रोत्रजिह्वाघ्रा
 णरेते बुध्याकूतिः संकल्पामेशु ध्यंतं ज्योतिरंहं वि ० ॥ वाङ्मनादिभ्यो दे ० ॥ ॐ त्वक्चर्ममांसरुधिरमेदोमज्जास्नायवोऽस्थीनि मेशु ध्यंतं ज्यो
 तिरं ॥ त्वगादिभ्यो दे ० ॥ ॐ शिरःपाणिपादपार्श्वपृष्ठारूढरजं वशिष्ठोपस्थपायवो मेशु ध्यंतं ज्योतिं ॥ शिरादिभ्यो दे ० ॥ १० ॥
 उत्तिष्ठ पुरुष हरितपिंगललेहिताक्षि देहि देहि दापयितामेशु ध्यंतं ज्योतिरं ॥ उत्तिष्ठादिभ्यो देव ० ॥ ॐ पृथिव्यापस्तेजोवायुराकाशामेशु ध्यंतं

टीपः— अवदानधर्मेण रावदाय ॥ २ सुवेण सुच्युपस्तीर्य मध्यात्पूर्वार्धात्चावदाय ॥ हविरवत्तंचाभिधार्य ॥

SGDF

Sri Gangeshwar Prasad Foundation

तिष्ठासिध्यर्थं वृद्धिकामः जयादिहोमंकारण्ये ॥ ॐ चित्तं च स्वाहा ॥ चित्तायेदं ॥ चित्तिं च स्वाहा ॥ चित्यायेदं ॥ आकूतं च स्वाहा ॥
 आकूताये ॥ आकूतिं च ॥ आकूत्यायेदं ॥ विज्ञातं च स्वाहा ॥ विज्ञातायेदं ॥ विज्ञानं च स्वाहा ॥ विज्ञानायेदं ॥ मनश्च स्वाहा ॥ मनसइ ॥
 शकरीं च स्वाहा ॥ शकर्यां ॥ दर्शीं च स्वाहा ॥ दर्श्यायेदं ॥ पूर्णमासं च स्वाहा ॥ पूर्णमासायेदं ॥ बृहत् च स्वाहा ॥ बृहतइ ॥ रथं तं च स्वाहा ॥ रथं
 तरायेदं ॥ ॐ प्रजापतिर्जयानिंद्राय वृष्णे प्रार्थय छंदुग्रः पृतनाज्ये पुतस्मै विशः समनमंत सर्वाः सद्यः साहे हव्यो बभूवुः स्वाहा ॥ प्रजापतयइ ॥ ॐ अग्निभू-
 तानामधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मस्मिन् क्षेत्रस्यामा शिष्यस्यां पुरोधयां मास्मिन् कर्णस्य देवहृत्या स्वाहा ॥ अग्नये भूतानामधिपतयइदं ॥ ॐ इं-
 द्रो ज्येष्ठानामधिपतिः समावत्व ॥ इंद्राय ज्येष्ठानामधिपतयइदं ॥ ॐ यमः पृथिव्याधिपतिः समावत्व स्वाहा ॥ यमाय पृथिव्याधिपतयइदं ॥
 ॐ वायुर्गन्तरिक्षस्याधिपतिः समावत्व स्वाहा ॥ वायवे तं रिक्षस्याधिपतयइ ॥ ॐ सूर्यो दिवोधिपतिः समाव स्वाहा ॥ सूर्याय दिवोधिपतयइ ॥
 ॐ चंद्रश्चानक्षत्राणामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ चंद्रसेनक्षत्राणामधिपतयइ ॥ ॐ बृहस्पतिर्ब्रह्मणोधिपतिः समाव स्वाहा ॥ बृहस्पते ब्रह्मणोधिपतयइ ॥
 ॥ ॐ मित्रसत्यानामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ मित्राय सत्यानामधिपतयइ ॥ ॐ वरुणोपायामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ वरुणायापामधिपतयइदं ॥
 ॐ समुद्रस्रोत्यानामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ समुद्राय स्रोत्यानामधिपतयइ ॥ ॐ अन्नं साम्राज्यानामधिपति तन्मावत्वस्मिन् ब्रह्म स्वाहा ॥ अन्ना-
 यसां प्राज्यानामधिपतिनइ ॥ ॐ सोमोऽपोपथीनामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ सोमायौपथीनामधिपतयइदं ॥ ॐ सविता प्रसवानामधिपतिः समाव स्वाहा
 ॥ सवित्रे प्रसवानामधिपतयइ ॥ ॐ रुद्रः पशूनामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ रुद्राय पशूनामधिपतयइ ॥ अपउपस्पृश्य ॥ ॐ त्वष्टारूपाणामधिपतिः
 समाव ॥ त्वष्टेरूपाणामधिपतयइ ॥ ॐ विष्णुः पर्वतानामधिपतिः समाव स्वाहा ॥ विष्णवे पर्वतानामधिपत ॥ ॐ भ्रुतोगणानामधिपतयस्ते मा

SGDF

त्वस्मिन्ब्रह्मस्मिन्क्षु० ॥ मरुद्भ्योगणानामधिपतिभ्यइ० ॥ ॐपितरःपितामहाःपरेवरेततास्ततामहाइहमावत ॥ अस्मिन्ब्रह्मस्मिन्क्षुत्रे०
 स्वाहा ॥ पितृभ्यःपितामहेभ्यःपरेभ्योवरेभ्यइदं० ॥ जीवत्पितृकस्यएतद्रोमलोपः ॥ ॐपितामहाअवरेततास्ततामहाइहमावता ॥ अस्मि
 न्ब्रह्मस्वाहा ॥ पितामहेभ्यःपरेभ्योवरेभ्यस्ततेभ्यःस्ततामहेभ्यइदं० ॥ अपउपस्पृश्य ॥ ॐऋताषाड्ऋतधांमाग्निर्गंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतु
 तस्मैस्वाहा ॥ ऋतासहेऋतधाम्नेश्रयेगंधर्वायेदं० ॥ ॐतस्यौषधयोप्सरस ऊर्जोनामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ ओषधीभ्योप्सरोभ्य
 ऊर्गभ्यइदं० ॥ ॐसंहितोविश्वसांमासूर्योर्गंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वाहा ॥ संहितायविश्वसाम्नेसूर्यायगंधर्वायेदं० ॥ ॐतस्यमरीचयोप्सर
 रसंआशुवोनामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ मरीचिभ्योप्सरोभ्यआयुभ्यइदं० ॥ ॐसुपुत्रःसूर्यरश्मिश्चंद्रमांगंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वा
 हा ॥ सुपुत्रायसूर्यरश्मयेचंद्रमसेगंधर्वायेदं० ॥ ॐतस्यनक्षत्राण्यप्सरसोवेकुर्योनामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ नक्षत्रेभ्योप्सरोभ्यो
 वेकुरुभ्यइदं० ॥ ॐभुज्युःसुपर्णोयज्ञोर्गंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वाहा ॥ भुज्यवेसुपर्णायज्ञायगंधर्वायेदं० ॥ ॐतस्यदक्षिणाअप्सरसं
 स्तवानामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ दक्षिणाभ्योप्सरोभ्यस्तवाभ्यइदं० ॥ ॐप्रजापतिर्विश्वकर्माप्सरोभ्योनामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वाहा ॥
 प्रजापतयेविश्वकर्मणेप्सरसोवेकुर्योनामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ ऋक्सामेभ्योप्सरोभ्यवन्हि
 भ्यइदं० ॥ ॐइषिरोविश्वव्यचावातोर्गंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वाहा ॥ इषिरायविश्वव्यचसेवायगंधर्वायेदं० ॥ ॐतस्यापोप्सरसो
 मुदानामताइदंब्रह्मक्षत्रपांतुताभ्यःस्वाहा ॥ अभ्योप्सरोभ्योमुदाभ्यइदं० ॥ ॐभुवनस्यपत्येतत् रिगृहाइहच ॥ सनोरास्वाज्यानि
 यस्पोषंस्सुवीर्यंस्संवत्सरिणांस्वास्तिस्वाहा ॥ भुवनस्यपत्येदं० ॥ ॐपरमेष्ठ्यधिपतिर्मृत्युर्गंधर्वःसइदंब्रह्मक्षत्रपांतुतस्मैस्वाहा ॥ परमे

ष्टिनेधिपतये मृत्यवे गंधर्वायेदं ॥ ॐ तस्य विश्वं पसरसो भुवो नाम ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुताभ्यः स्वाहा ॥ विश्वस्माभ्यो पसरोभ्य भूभ्य इदं ॥ ॐ सु
 क्षितिः सुभूतिर्भद्रकृतसुवर्वा न पर्जन्या गंधर्वः स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुतस्मै स्वाहा ॥ सुक्षितये सुभूतये भद्रकृतसुवर्वा ते पर्जन्या गंधर्वायेदं ॥ ॐ तस्य विश्व
 तो पसरसो रुरुचो नाम ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुताभ्यः स्वाहा ॥ विश्वभ्यो पसरोभ्यो रुभ्य इदं ॥ ॐ दूरे हे तिर मृडयो मृत्यु गंधर्वः स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुतस्मै
 स्वाहा ॥ दूरे हे तवे मृडया मृत्यवे गंधर्वायेदं ॥ ॐ तस्य प्रजा अपसरसो भीरुवो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुताभ्यः स्वाहा ॥ प्रजाभ्यो पसरोभ्यो
 भीरुभ्य इदं ॥ ॐ चारुः कृपण काशी कामो गंधर्वः स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुतस्मै स्वाहा ॥ चारवे कृपण काशिने कामाय गंधर्वायेदं ॥ ॐ तस्याश्रयो
 पसरसः शोचयंती नाम ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पातुताभ्यः स्वाहा ॥ आधिभ्यो पसरोभ्यः शोचयंतीभ्य इदं ॥ ॐ स नो भुवनस्य पतेत्यस्य त उपरि गृहा इ
 ह च ॥ उरु ब्रह्मणे स्मै क्षत्राय माहि शर्म्य च स्वाहा ॥ ब्रह्मण इदं ॥ ॐ प्रजापते न त्वं देतान्य ॥ यीणा स्वाहा ॥ प्रजापतय इ ॥
 ॐ भूः स्वाहा ॥ अग्नय इदं ॥ ॐ भुवः स्वाहा ॥ वायव इदं ॥ ॐ सुवः स्वाहा ॥ सूर्याये ॥ ॐ यदस्य कर्म
 णात्यरीरि च यद्वा न्यूनं मिहा करं ॥ अग्निष्टत्स्विष्टकृद्विद्वान्सर्वं स्विष्टं सुहुतं करोतु स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृत इदं ॥ परिधीनुद्वास्य ॥ आधारस
 मिधौ प्रहृत्य ॥ तनुभ्य इदं ॥ आस्मिन् प्रकृते कर्मणि ज्ञाता ज्ञातकृतदोषानि वर्धणार्थं अनाज्ञातत्रयं कर्मांतरितकर्मलोपकर्म विपर्यासप्रायश्चित्तार्थं त्वन्नो अग्ने
 स त्वन्नो अग्ने इति स्वराक्षरपदवृत्तवर्णलोपप्रायश्चित्तार्थं आभीगीभिरिति वादनियमलोपप्रायश्चित्तार्थं इदं विष्णुर्ह्येव कर्मिति कृत्विष्टौ ह्यप्रायश्चित्तार्थं य
 द्विद्वा स इति सव्योपघातप्रायश्चित्तार्थं पुनस्तत्त्वादित्या इति सर्वप्रायश्चित्तार्थं भूभुवः सुवरोमित्येतैर्मन्त्रैराज्याहुतीर्होष्ये ॥ ॐ अनाज्ञातं यद्वा ज्ञातं यत्
 क्रियते मिथुं ॥ अग्ने तदस्य कल्पयत्व हि वेत्थं यथा तथ स्वाहा ॥ अग्नय इदं ॥ ॐ पुरुषसंमितो यज्ञो यज्ञः पुरुषसंमितः ॥ अग्ने तदस्य कल्पयत्व

SGDF

ॐ हिवेत्थयथातथ स्वाहा ॥ अग्नयइदं ॥ ॐ यत्पाकृत्रामनसादीनदभानयज्ञस्यन्वतेमतीसः ॥ अग्निष्टद्वोताकृतविद्विजानन्यजिष्टोदेवा
 ॐ कृतुशोयंजातिस्वाहा ॥ अग्नयइदं ॥ ॐ त्वन्नोअग्रेवरुणस्यविद्वान्देवस्यहेडोव्यासिसीष्टाः ॥ यजिष्टोवन्हितमःशोशुचानोविश्वद्वेषां
 सिप्रमुग्व्यस्मत्स्वाहा ॥ अग्निवरुणाभ्यामिदं ॥ ॐ सत्वन्नोअग्रेवमोभवेतीनेदिष्टोअस्याउषसोव्युष्टौ ॥ अवयश्चनोवरुणूरारणोवीहि
 मृडीकसुहवोनएधिस्वाहा ॥ अग्निवरुणाभ्यामिदं ॥ ॐ आभीर्गीर्भिर्यदतोऽनुनमाप्यययहरिवोवर्धमानः ॥ यदास्तोतृभ्योमहिगोत्रा
 रुजासिभूयिष्ठभाजोअधरोस्यामस्वाहा ॥ इन्द्रायहरिवतेवर्धमानायेदं ॥ ॐ इदंविष्णुविचक्रमेसुरेस्वाहा ॥ विष्णवइदं ॥ ॐ वकंय
 जामहेमृतत्स्वाहा ॥ ॐ वकायेदं ॥ ॐ यद्विद्रासोयद्विद्रासोमुग्धाःकुर्वंत्यृत्विजः ॥ अग्निर्मातस्मादेनसःश्रद्धादेवीचमुंचतास्वाहा ॥
 अग्निश्रत्वादेवभ्यामिदं ॥ ॐ पुनस्त्वादित्यारुद्रावसंवःसमिधतांपुनर्विह्वाणोवसुनीथयज्ञैः ॥ घृतेनत्वंतनुवोवर्धयस्वत्याःसंतुयजमानस्य
 कामाःस्वाहा ॥ अग्नयेवसुनीथायेदं ॥ सर्वप्रायश्चित्तंकरिष्ये ॥ ॐ भूर्भुवःसुवःस्वाहा ॥ प्रजापतयइदं ॥ प्रागादिपरिस्तरणान्यु
 त्तरेविसृजेत् ॥ अदितेन्वमस्थाः ॥ अनुमतेन्वमस्थाः ॥ सरस्वतेन्वमस्थाः ॥ देवसवितःप्रासावीः ॥ प्रणीतास्वपआजीयप्रतिदिशंव्यु
 त्सिच्य ॥ ॐ सदंसिसन्मैभूयाःसर्वमसिसर्वमैभूयाःपूर्णमसिपूर्णमैभूयाअक्षितमसिमामैक्षेष्टाः प्राच्यांदिशिदेवाःकृत्विजोमार्जयंतांदाक्षिणायांदिशिमा
 साःपितरोमार्जयंतांप्रतीच्यांदिशिगृहाःपशवोमार्जयंतामुदीच्यांदिश्यापओषधयोवनस्पतयोमार्जयंतामूर्ध्व्यायांदिशियज्ञःसंवत्सरोयज्ञपतिर्मार्जयंतां ।
 अंजलौपूर्णपात्रमानयति ॥ रेतपवास्यांप्रजादधाति ॥ प्रजयाहिमनुष्यःपूर्णः ॥ सुखंविमृष्टे ॥ अवभृथस्यैवरुणकृतवोत्तिष्ठति ॥ समुद्रं
 प्रहिणोमिस्वांयोनिमपिगच्छत ॥ अछिद्रःप्रजयाभूयासंमापरांसेचिमन्पयः ॥ भवत्कृतब्रह्मदक्षिणांमनसोत्साहपरिमितंहिरण्यंतुभ्यमहंसंप्रदद

नमः ॥ शिरसिमाजंयित्वा ॥ ब्रम्हाणं विसृजेत् ॥ अग्रेर्वायव्यं देशं आयतनाद्वाहिरश्वत्थादिपर्णं अस्येनमदतिगन्धादिनासंपूज्य ॥ ॐ अं
 नयं सुपथाराये अस्मान्निश्चानि देवयुनानि विद्वान् ॥ युयोध्यस्मज्जुहुराणमेतोभूयिष्ठांतेनमं उक्तिविधेम ॥ नमस्करोमि ॥ ॐ यज्ञनमस्ते यज्ञा ।
 नमोनमश्च ते यज्ञ ॥ शिवे नमस्तेतिष्ठस्व ॥ स्योने नमस्तेतिष्ठस्व ॥ सुभूते नमस्तेतिष्ठस्व ॥ ब्रम्हवचने नमस्तेतिष्ठस्व ॥ यज्ञस्य धिमनुसंतिष्ठस्व ॥
 उपते यज्ञनमः उपते नमः उपते नमः ॥ इति संप्रार्थ्य ॥ उपविश्य ॥ सुबाविलपृष्ठेन विभूतिं गृहीत्वा ॥ ॐ बृहत्सामं
 क्षत्रभृद्भृद्दृष्टिं धं त्रिष्टुभौजः शुभितमुग्रवीरं ॥ इन्द्रस्तोमेन पंचदशेन मध्यमिदं वातेन सगरेण रक्ष ॥ इति मंत्रेण विभूतिं धृत्वा ॥ प्रसादा
 त्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेता ध्वरेषु यत् ॥ स्मरणादेव तद्विष्णोः संपूर्णस्यादिति श्रुतिः ॥ स्वस्ति श्रद्धामैत्र्यां यशः प्रज्ञां विद्यां बुद्धिं श्रियं वलं ॥ आयु
 ष्यं तेज आरोग्यं देहि मे हव्यवाहन ॥ यस्य स्मृत्या ० अनेन एभिर्ब्राह्मणैः सह वेदोत्सर्जनाख्येन कर्मणा भगवान्परमेश्वरः प्रीयतां नमः । प्राजापत्यादि
 नवकांडऋषिप्रीत्यर्थं उत्तरपूजां करिष्ये ॥ चंदनादिना संपूज्य ॥ अनेन उत्तराराधनेन प्राजापत्यादिकांडऋषयः प्रीयतां नमः ॥ ॐ विश्वेत्ता
 ते सवनेषु प्रवाच्याया चर्कमघवन्निद्रसुन्वते ॥ पारावतं यत्पुरुसं भृतं वशं पात्रेणोः शरभाय ऋषिबंधवे ॥ ऋषीं न जले नुद्रासयेत् ॥ कृतस्य ० वेदा
 त्सर्जनाख्येन कर्मणा भगवान्परमेश्वरः प्रीयतां नमः ॥ भूयसीं दद्यात् ॥ इत्युत्सर्जनप्रयोगः ॥ * उत्सर्जनाकरणाभावे केवलकाण्डोकापीं नमन्युरकापीं
 नमंत्रं पठित्वा । अद्य ० एवंगुणविशेषण ० तिथौ अतीतसंवत्सर उत्सर्जनलोपजनितप्रत्यवायपरिहारार्थं यथाशक्तिकाण्डोकापीं नमन्युरकापीं मंत्रजपमहं

टीपः — * याजुषं चिंतामणौ तु उपाकर्मदिने इदमेव प्रायश्चित्तं उत्सर्जनाभावे आदौ कृत्वा ॥ अयं आंध्रदेशप्रचारः ॥ उपाकर्म कुर्वन् ॥

SGDF

Sri Gargeshwar Digital Foundation

तै० आप०

॥ ११ ॥

करिष्ये ॥ ॐ कामोकार्पिन्नमो नमः ॥ कामोकार्पित्कामः करोति नाहं करोमि कामः कर्तानाहं कर्ता कामः कारयितानाहं कारयिता एष ते कामः कामाय
स्वाहा ॥ मन्युरकार्पिन्नमो नमः ॥ मन्युरकार्पिन्मन्युः करोति नाहं करोमि मन्युः कर्तानाहं कर्ता मन्युः कारयितानाहं कारयिता एष ते मन्यो मन्यवे
स्वाहा ॥ अनेन यथाशक्ति मंत्रजपाख्येन कर्मणा भगवान्परमेश्वरः प्रायितानमम ॥

॥ अथ वेदोपाकर्मप्रयोगः ॥

॥ श्री० ॥ श्रावण्यां पर्णमास्यां उदयव्यापिन्यां संगमे वा महापगाप्सु स्नात्वा ॥ शिष्यैः सह आचम्य पवित्रपाणिः प्राणानायम्य ॥ मम कार्या किं वाचि
कमानसि कसां सर्गिकैर्नो निवहणार्थं अध्येष्यमाणानां छंदसां श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं वेदोपाकर्णख्यं कर्म करिष्ये ॥ तत्रादौ निर्विघ्नता सिध्यर्थं गणपति
पूजनं करिष्ये ॥ गणपतिसंपूज्य ॥ उपाकर्षांगं ऋषिपूजनं ऋषितर्पणं च करि० ॥ निवीति भूत्वा ॥ ॐ भूर्भुवः सुवः अस्मिन् कुशवदौषजापतये कांड
ऋषये नमः ॥ प्रजापतिं कांडऋषिमावाहयामि ॥ १ ॥ पूर्ववत् ॥ ॐ भू० सोमाय कांडऋषये नमः ॥ सोमं कांडऋषिमावा० ॥ ॐ भू० अग्नये कांडऋ
षये नमः ॥ अग्निं कांडऋषिमा० ॥ २ ॥ ॐ भू० विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडऋषिभ्यो नमः ॥ विश्वान् देवान् कांडऋषिमावा० ॥ ॐ भू०
सां हितीं देवता उपनिषद्भ्यो नमः ॥ सां हितीं देवता उपनिषद्मा० ॥ ॐ भू० याज्ञिकीं देवता उपनिषद्भ्यो नमः ॥ याज्ञिकीं देवता उपनिषद्मा०
ॐ भू० वारुणीं देवता उपनिषद्भ्यो नमः ॥ वारुणीं देवता उपनिषद्मा० ॥ ब्रह्माण् स्वयं भुवे नमः ॥ ब्रह्माण् स्वयं भुवमावा ॥ सदसस्पतये नमः ॥

॥ श्रावणी ॥

॥ ११ ॥

SGDF

सदसस्पतिमावाह० ॥ ९ ॥ पूर्ववत्नवकांडकृपिभ्योनमः षोडशोपचारैः संपूज्य ॥ ॐ ऋषेर्ऋषेर्वाएतानि मितायत्सामिधेन्य० माशिषंदुहे ॥
 मंत्रपुण्यं प्रार्थनाजपस्कारान्समर्पयामि ॥ अनेन कृतपूजनेन प्राजापत्यादिनवकांडकृपयः प्रीयतां ॥ निवीतीभूत्वा ॥ प्रजापतिकांडकृपीतर्पयामि ॥
 सोमं कांडकृषितं ॥ अग्निं कांडकृषितं ॥ विश्वान् देवान् कांडकृषितं ॥ साहितीर्देवता उपनिषदस्तं ॥ याज्ञिकीर्देवता उपनिषद
 स्तर्पं ॥ वारुणीर्देवता उपनिषदस्तं ॥ ब्राह्मणं स्वयंभुवस्तं ॥ सदस्पतिं तर्पं ॥ इति तर्पणं ॥ अग्निं प्रतिष्ठाप्य ॥ यत्राग्नि
 स्थाप्येत त्याग्यग्निमुखांतं कृत्वा ॥ प्रधानहोमं कुर्यात् ॥ चतुर्वारमाज्यं गृहीत्वा ॥ ॐ प्रजापतये कांडकृपये स्वाहा ॥ प्रजापतये कांडकृपय
 इदं ॥ ॐ सोमाय कांडकृपये स्वाहा ॥ सोमा ॥ ॐ अग्नये कांडकृपये स्वाहा ॥ अग्नये कांडकृपय इदं ॥ ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडकृ
 पिभ्यः स्वाहा ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यः कांडकृपिभ्यः इदं ॥ ॐ साहितीर्देवता उपनिषदभ्यः स्वाहा ॥ साहितीभ्यो देवता उप ॥ ९ ॥ ॐ या
 ज्ञिकीभ्यो देवता उपनिषदभ्यः स्वाहा ॥ याज्ञिकीभ्यो देवताभ्यः उप ॥ ॐ वारुणीभ्यो देवताभ्यः उपनिषदभ्यः स्वाहा ॥ वारुणीर्देवता उपनिषद ॥
 ॐ ब्रह्मणे स्वयंभुवे स्वाहा ॥ ब्रह्मणे स्वयंभुव इदं ॥ ॐ सदसस्पते स्वाहा ॥ सदसस्पतय इदं ॥ ९ ॥ ॐ सदसस्पतिमभ्युतं प्रियमिंद्रं स्पृशाम्यं ॥
 सन्निधे धामयासि प स्वाहा ॥ सदस्पतय इदं ॥ चतुरो वेदां जुहोति ॥ ॐ आग्नीमीले पुरो स्वाहा ॥ ऋग्वेदाय इदं ॥ ॐ इषे त्वो जैत्वा स्वाहा ॥
 यजुर्वेदाय इदं ॥ ॐ अग्नये वाहिनी स्वाहा ॥ सामवेदाय ॥ ॐ जनो देवाग्निं स्वाहा ॥ अथर्ववेदाय इदं ॥ (उः स जनवत्तिलसक्त
 होमं) कृताकृतं ॥ ततो यज्ञोपवीतिं ब्रह्मणोऽपौष्टं यज्ञोपवीतं कृत्वा ॥ ॐ यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतये तस्मै जैतुं रस्तात् ॥ आयुष्यमायुष्य
 ण्ति च पुष्टं यज्ञोपवीतं ब्रह्मणोऽपौष्टं यज्ञोपवीतं दानमहं ॥ ॥ स्वापि

SGDF

तृनुदिश्यब्राह्मणेभ्यः यज्ञोपवीतानिदत्त्वा ॥ स्वयं यज्ञोपवीतानिदत्त्वा ॥

॥ अथ यज्ञोपवीतसंस्कारः ॥

॥ श्री० ॥ सर्वैः सह आचम्य पाणानायम्य ॥ श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं यज्ञोपवीतसंस्कारं करिष्ये ॥ ॐ त्रसं ज्ञानं मयि संप्रदातुं द्रुमीपुत्रः सुतः ॥
वेन आवः ॥ स तु धिया उपमा अं स्य विष्ठाः स तश्च यो निमसे तश्च विवः ॥ ॐ अतो दिवा ० माभिः ॥ ॐ अं वं वां य जा महे ० मृतात् ॥ ॐ आपा हि
ष्ठा ० चनः ॥ ॐ हिरण्यवर्णाः शु ० निर्धस ॥ ॐ अं वं मानः सुवर्जनः ॥ पवित्रेण विचर्षणिः ॥ यः पोता स पुनातु मा ॥ पुनंतं मा देव जनाः ॥
पुनंतु मनं वा धिया ॥ पुनंतु विश्व आयवः ॥ जातं वेदः पवित्रं वत ॥ पवित्रेण पुनाहि मा ॥ शुक्रेण देव दीद्यत ॥ अग्ने कृत्वा कृतू रनु ॥
यत्ते पवित्रं मर्चिषि ॥ अग्ने वितंतं मंतरा ॥ ब्रह्म तेन पुनीमहे ॥ उभाभ्यां देव सवितः ॥ पवित्रेण सवेन च ॥ इदं ब्रह्म पुनीमहे ॥ वैश्वदे
वी पुनती देव्या गांत् ॥ यस्यैव ब्रह्म स्तनुवो वीतपृष्ठाः ॥ तयाम दंतः सध्रमाद्येषु ॥ वयस्यो सपतयो रगुणिणां ॥ वैश्वानरो रश्मिभिर्मो पुनातु ॥
वातः प्राणे नैपिरो मयोभः ॥ व्यात्रो पृथिवी पर्यसापयोभिः ॥ कृता वरी यज्ञिये मा पुनीतां ॥ बृहद्विः सवितु रगुभिः ॥ वर्षिष्ठं देवमन्माभिः ॥
अग्ने दक्षैः पुनाहि मा ॥ येन देवा अपुनता ॥ येनापो दिव्यं कशः ॥ तेन दिव्येन ब्रह्मणा ॥ इदं ब्रह्म पुनीमहे ॥ यः पो वयानी रध्येति ॥
ऋषिभिः संभृत रसं ॥ सर्वे स पूतमश्नाति ॥ स्वादितं मां तश्चिना ॥ पावमानो र्यो अध्येति ॥ ऋषिभिः संभृत रसं ॥ दक्षैः स स्वती द
हे ॥ क्षीरं स पिर्मधुं दकं ॥ पावमानोः स्वस्त्ययनीः ॥ सुदुष्टा हि पर्यस्वतीः ॥ ऋषिभिः संभृत रसः ॥ ब्राह्मणः च मृत र्हेतु ॥ पुनमा ॥ ॥ १३ ॥
नी दिशंतु नः ॥ इमं लोकमथो अमुं ॥ कामान्समर्थयंतु नः ॥ देवी देवैः समाभृताः ॥ पावमानोः स्वस्त्ययनीः ॥ सुदुष्टा हि तनुतः

SGDF

ऋषिभिःसंभृतोरसः ॥ ब्राह्मणमृतं हितं ॥ येन देवाः पवित्रेण ॥ आत्मानं पुनर्ते सदा ॥ तेन सह स्वधारेण ॥ पावमान्यः पुनर्तुमा ॥
 प्राजपत्यं पवित्रं ॥ श्रुतोद्या हिरण्मयं ॥ तेन ब्रम्हविदो वयं ॥ पूतं ब्रह्म पुनीमहे ॥ इंद्रः सुनीती सह मा पुनातु ॥ सोमः स्वस्त्यावरुणः समी
 च्या ॥ यमो राणा प्रमृणाभिः पुनातुमा ॥ ज्ञातवे दामोर्जयं त्या पुनातु ॥ ॐ भूर्भुवः प्रथितं पृथिवीं च मां च ॥ त्रींश्च लोकात्संवत्सरं च ॥
 प्रजापतिस्त्वासादयतु ॥ तया देवतया गिरिस्वच्छवासीद ॥ भुवो वायुं चांतरिक्षं च मां च ॥ त्रींश्च लोकां सीद ॥ सुवरादित्यं च दिवं च मां च ॥
 त्रींश्च लोकां सीद ॥ भूर्भुवः सुवच्छंदमसंच दिशश्च मां च ॥ त्रींश्च लोकां सीद ॥ इति संपुटहस्तेन ग्रंथिधारयित्वा ॥ दशगायत्र्या प्रोक्ष्य ॥
 ॐ कारं प्रथमतस्तौ न्यसामि ॥ अग्निं द्वितीयतः ॥ नागां तृतीयतः ॥ सोमं चतुर्थतः ॥ पितृन् पंचमतः ॥ प्रजापतिं षष्ठतः ॥ वायु
 सप्तमततौ ॥ सूर्यं अष्टमततौ ॥ विश्वान् देवानं नवमततौ ॥ इत्येतैर्मन्त्रैरभिर्मन्त्र्य ॥ सूर्याय दर्शयित्वा ॥ ॐ उदुत्यं ज्ञातवे दसं देवं
 हंति केतवः ॥ दृशे विश्वाय सूर्ये ॥ ॐ उदुत्यं तमसं स्परिपश्यंतो ज्योतिरुत्तरं ॥ देवं देवत्रा सूर्यं मग्नं ज्योतिरुत्तमं ॥ ॐ चित्रं देवानां मुदं गा
 दनीं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ॥ आप्राद्या वा पृथिवीं अंतरिक्षं सूर्यं आत्मा जगत्स्तस्युषश्च ॥ देवस्य त्वासवितुः प्रसवैश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो ह
 स्ताभ्यामग्नेस्तेजसा सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेणाभिषिचामि ॥ इति त्रिःस्तादयेत् ॥ ॐ आपो अस्मान्मातरः शुं धयंतु धृतेन नो घृतपुवं पुनर्तु ॥ विष्णुं
 हिरिप्रं प्रवहंति देवी रुदिदाभ्यः शुचिरापूत एमि ॥ सोमस्य तनूरासितनुवं मे पाहि ॥ महीनां पयोसि वचो धा असि वचः ॥ इत्यादिभिर्मन्त्रैः शुद्धिं
 कृत्वा ॥ अद्य पूर्वो मम आत्मनः श्रौतस्मार्तकर्मनुष्ठासि ध्यर्थं यज्ञोपवीतधारणं करिष्ये ॥ ॐ यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सर्वं पुनर्तुमा ॥
 आयुष्यमग्न्यं प्रतिमुंच शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥ दाक्षिणवाहुमुद्धार्य ॥ आचम्य ॥ इति यज्ञोपवीतसं ॥ उत्सर्जनवत् ब्रम्हयज्ञं कृत्वा ॥

SGDF

तै आप०

॥ १३ ॥

उपाकृतावैवेदाः इत्युक्ताजलं स्पृशेयुः ॥ समुद्रं गच्छस्वाहेति जीर्णोपवीतं जले विसृज्य ॥ उत्सर्जनवत् (व्यस्तजयादि) ब्रम्हविसर्जनांतं कृत्वा ॥ अग्निं संपूज्य ॥ विभूतिं धृत्वा ॥ प्राजापत्यादिनवकांडऋषीप्रीत्यर्थं उत्तरपूजां कारिष्ये ॥ प्राजापत्यादिनवकांडऋषिभ्यो नमः इति मंत्रेण पंचोषचारैः संपूज्य ॥ ॐ विश्वेत्ताते सवनेषु प्रवाच्यायाच कथं मघवानि द्रमुन्वते ॥ पारावतं यत्पुंसं भृतवं स्वपावृणोः शरभाय ऋषिबंधवे ॥ इति मंत्रेण ऋषी नृजले उद्धासेयत् ॥ यस्य स्मृतं अनने एभिर्बाम्हणैः सह वेदोपाकरणाख्येन कर्मणा भगवान् परमेश्वरः प्रीयतां नमः ॥ कृतस्य वेदोत्सर्जनवेदोपाकरणकर्मणः सांगतायै तत्संपूर्णफलावात्प्यर्थं नाना नाम गोत्रेभ्यो ब्राह्मणेभ्यः भूयसीं दक्षिणां दातुमहमुत्सृज्ये ॥ इति वेदोत्सर्जनवेदोपाकर्मप्रयोगः ॥

॥ अथ नूतन ब्रम्हचारिश्चावणी ॥

॥ श्री ॥ कर्ता देशका० मम वेदग्रहणाधिकारसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उपाकर्माख्यं कर्मक० ॥ आदौ निर्विघ्नतां सिध्यर्थं गण० पु० मा० नां० क० ॥ उक्तरीत्या कुर्यात् ॥ यज्ञोपवीतधारणकाले० यज्ञोपवीतं, वस्त्रं, मेखला, अजिन, दंड, उपनयनवद्धारयित्वा ॥ जीर्णानि विसृज्य जलं क्षिपेत् ॥ तत्र मंत्राः ॥ ॐ यज्ञोपवीतं० तेजः ॥ ॐ रेवतीं स्त्वाव्यं क्षणं कृत्वा स्त्वाकृतं० स्त्वा ॥ धियो वयं ब्रह्म आह्वं जन्तुमहस्रमतां० अभितो अयं छन् ॥ देवीं देवाय परिधीं सवित्रे महत्तदां सामभवं माहित्विनं ॥ इति द्वाभ्यां वा सोभिर्मन्त्र्य ॥ ॐ या अकृतं न वयं न्या अतन्वत्तया श्रदेव रितानां भिलतो ददंतं ॥ तास्त्वा देवीं रमे संव्यं त्वायुं प्मानिदं परिधस्त्ववासः ॥ परिधत्तवत्तवासं सैनं शतायुं पंकुणुतदीर्घमायुः ॥ नृदस्पतिः मयि ब्रह्म सप्ततत्सोमाय रात्रे परिधातुवाउ ॥ जरां गच्छासि परिधस्त्ववासो भवो कृष्टीनामभिः शस्तिपावा ॥ शतं चेजीव शरदः सुवचैराय श्रपापमुपसंव्ये

॥ आचवणी ॥

SGDF

Sri Gargeshwar Datta Foundation

यस्व ॥ इतिमंत्रेणवासःपरिधाय ॥ ॐ इयंदुरुक्तात्परिवाधमानाश्वमेधं पुनतीन आगात् ॥ प्राणापानाभ्यां बलं भरती प्रिया देवानां सुभ
 गा मेखलेयं ॥ कृतस्य गोत्रपीतपंसः परस्पीयतीरक्षः सहमाना अरातीः ॥ सानः समंतमनुपरीहिभद्र्याभर्तारं स्तमेखले पारिषाम ॥ मेखलां बध्नी
 यात् ॥ ॥ ॐ मित्रस्य च भुधरं वलीयस्तेजोयशस्वी स्थविर् समिद्धं ॥ अनाहनस्य वसं नंजरिणुपरीदं वाज्यजिनंदधेहं ॥ अजिनंधारयेत् ॥
 ॐ सुश्रवः सुश्रवसं माकुरु यथा त्वं सुश्रवः सुश्रवा अस्थेव महं सुश्रवः सुश्रवा भूया संयथा त्वं सुश्रवो देवानां निधि गोपोंस्येव महं ब्राह्मणानां ब्रह्मणो निधि
 गोपो भूयासं ॥ पालाशदंडं दक्षिहस्तेनादत्ते ॥ इति नूतन ब्रह्मचारि श्रावणीः ॥ स्वस्वपितृ तर्पणं कुर्यात् ॥

॥ इति उत्सर्जन उपाकर्म प्रयोगः ॥

विक्रीस तयार ग्रंथः—तैत्तिरीयकर्ममाला भाग १ ला व दुसरा छा. किंमत २ रुपये. (आपस्तंब शाखीय ब्रह्मकर्म) (शांत्याप्रतिष्ठादि
 विषयाः) आपस्तंबोक्त श्रावणी किं. ४ आणे. आपस्तंबोक्त श्राद्ध संकल्प किं. ४ आणे. सार्थ मंगलागौरी कथा लिंग पुराणांतगत किं. ८=
 आपस्तंब नित्यकर्म विषय किं. १. आणे.

१ (सूत्रादिपुअनुक्तं शिष्टैः परिगृहीतं अतः कृताकृतमिति वदंति) ॥ प्रथमोपाकर्मं गुरुशुक्रास्तादौ सिंहस्ते गुरौ च मलमासे तु न कार्यं ॥ समावर्तना नैतत् ॥
 मकृतं चेत्त्वसामेखला, अजिन, धारणं वर्ज ॥

SGDF

Sri Gargeshwari Dnyanesh Foundation

॥ इत्यापस्तंबोक्तश्रावणीसमाप्तः ॥

SGDF

Shri Gargeshwari Digital Foundation